

ПОЛІТИЧНЕ МАЙБУТНЄ ШОТЛАНДІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ. ДВА ШЛЯХИ – ОДИН ВИБІР?

М. А. Мосора

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76025, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
тел. +38(096)43-40-284; e-mail: mosoramihajlo@gmail.com*

У статті проаналізовані особливості політизації Шотландії та Північної Ірландії на сучасному етапі. Розкрито основні маркери ідентифікації спільнот цих регіонів. Обґрунтовується важлива роль політики деволюції у межах політичних зв'язків центру з регіонами у Сполученому Королівстві. Акцентовано увагу на винятковому значенні Brexit у рамках посилення руху відокремлення регіонів Шотландії та Північної Ірландії. Виокремлюються спільні та відмінні риси обох регіонів у баченні політичного майбутнього. Здійснено порівняння сучасного стану чинників, які сприяють сепаратизму в обох регіонах. Наведено прогнози ймовірності посилення руху відокремлення в Шотландії та Північній Ірландії в майбутньому.

Ключові слова: *сепаратизм, деволюція, ірредентизм, сецесія, Brexit, Шотландія, Північна Ірландія, Сполучене Королівство, ЄС.*

Об'єднання Шотландії з Англією продиктоване пануванням з початку XVII століття шотландських Стюартів. А у 1707 р. відбулось об'єднання парламентів, і ця дата вважається народженням «справжньої» унії. Така довготривалість політичного союзу начебто свідчить про монолітність Сполученого Королівства. Однак, ще з часів римського панування, Каледонія завжди вважалась територією вільною, а племена, що її населяли, римляни характеризували як неприборкані. Ці території були відділені Адріановим валом від решти острова. Символічно, однак, у XXI столітті Адріанів вал знову став межею. У 2016 він розділив острів Велика Британія на прихильників виходу Сполученого Королівства з ЄС та противників цього процесу. Сучасні політичні процеси в Шотландії говорять про значні невизначеності майбутнього, тому, очевидно, що ідея відокремлення регіону повертається у політичну реальність.

У Сполученому Королівстві не тільки Шотландія претендує на відокремлення. Більш активними діями відома інша історична провінція держави – Північна Ірландія (Ольстер). Радикально налаштовані жителі цього регіону нерідко вдавались до рішучих, ба навіть, терористичних, заходів. Якщо заглибитись в історію, то передумови цього конфлікту варто шукати ще у XII ст., коли англійці вперше спробували завоювати

Ірландію. А з XVII ст. починається колонізація англійцями та шотландцями. Саме північно-східна частина острова починає, з цього періоду, відчувати жорстку дискримінаційну політику центру по відношенню до місцевого населення з одночасною, всебічною, підтримкою колоністів. Так, скажімо, землі якими володіли католики у регіоні в цей період скоротились із 60% до 20% [4, с. 80].

Етнічний сепаратизм ірландців є відмінним за своєю суттю від шотландського. Важливу роль тут відіграє релігійна відмінність між Ірландією (католицькою) та Британією (протестантською). Північна Ірландія виявилась територією де зійшлись католицизм та протестантизм, саме тому у цьому регіоні значну частину населення охоплюють обидві гілки. Таким чином, етнічна самосвідомість ірландців переплелась із релігійним фанатизмом, який часто отримував поштовх ззовні. Зокрема, розглядаючи етнічний конфлікт в Ольстері, варто відзначити давню традицію збройної боротьби регіону за незалежність.

Шотландські та ірландські відносини із Лондоном також відмінні. Це варто брати до уваги, адже ці відносини мають абсолютно різне історичне підґрунтя – від «мирного союзу» вигідного для обох, до насильницької інкорпорації. Шотландські еліти зберегли безліч привілеїв, в той час, як ірландська аристократія потерпала від англійського засилля. В конфесійному плані основною релігійною громадою є пресвітеріанська Церква Шотландії, в той час як у Північній Ірландії поширений католицизм та англіканство. Цікаво, що більшість прихильників збереження Північної Ірландії у складі Сполученого Королівства є нащадками шотландських переселенців.

Сьогодні шотландська ідентичність нараховує щонайменше 300 років. Виокремлення шотландської самості пов'язують з різними інституціями, однак усі погоджуються, що основну роль відіграли три: шотландська церква, шотландське право та шотландська освіта. І навіть зараз, шотландці взаємодіють із цими інституціями, та вбачають у них основні підвалини свого минулого, теперішнього та майбутнього [5, с. 13].

Загалом, шотландський сепаратизм не укладається в типову схему етнічних націоналізмів, адже важко говорити про залишкову ностальгію за «великими часами» у свідомості шотландців. Шотландці отримали широту прав і можливостей зразу ж після об'єднання, а з часом їх права тільки більше окреслювались та розширювались. Про відкрите протистояння чи терористичну діяльність радикалів, як от у питанні із Ольстером, також, не можемо говорити. Мовне питання, також, не стоїть, адже приклад Ірландії, де були вимоги відродження етнічної мови, говорить про відсутність перспектив у цьому напрямі (кельтська мова не змогла повноцінно відродитись у Ірландії). Однак, Шотландія зберегла, поряд з англійською спадщиною, свою відмінну ідентифікацію, і сучасні реалії тільки підкреслюють ці відмінності. Основною небезпекою сьогодні, на наш погляд, є відмінне бачення політичного майбутнього

Шотландією та Північною Ірландією з одного боку та рештою Сполученого Королівства – з іншого.

На референдумі 1997 р. за розширення прав регіону (утворення Шотландського парламенту) проголосувало 71% шотландців. Перші ж вибори до парламенту відбулись у 1999 [1, с. 286].

У 2014 році пройшов референдум з питання виходу Шотландії із Сполученого Королівства. За результатами референдуму в усіх 32-х шотландських регіонах, «Ні» незалежності висловились близько 55% виборців, «За» – 45%. Важливо, що ідея незалежності отримала перемогу тільки у чотирьох округах із 32-х [18].

Шотландці ідуть шляхом вимоги розширення прав, а кінцевим пунктом, безсумнівно, є сецесія. Однак, сьогодні все ще не спостерігається необхідної підтримки ідеї відокремлення, проте відсоток прихильників сепаратизму характеризується незначним зростанням. Так, опитування, проведене компанією You Gov у серпні 2016 виявило у суспільстві Шотландії незначну перевагу ідеї збереження звичного статусу регіону. Підтримали ідею незалежності Шотландії 46%, решта – 54% висловились проти [17]. А вже у квітні 2019 року «так» незалежності Шотландії сказали 49% опитаних, проти – 51% [19].

Залишається велика ймовірність того, що наступний референдум з питання незалежності Шотландії відбудеться у недалекому майбутньому, адже жителі Сполученого Королівства на референдумі 23 червня 2016 року, що отримав назву «Brexit» (скорочення від англ. «Britain + exit»), проголосували за вихід із ЄС, наперекір позиції шотландців, хоча звичайно із невеликою перевагою (51,9% – за вихід з ЄС та 48,1% – за збереження членства у ЄС, при явці 72,2%) [9].

Досвід ж Північної Ірландії у референдумах про відокремлення мізерний. Вперше такий референдум було проведено у 1973. Однак результати виявились важким ударом по авторитету ірландських націоналістів та Ірландської Республіканської Армії (ІРА), адже підтримали таку ідею всього 1,1% населення, в той час як за збереження статус-кво, у межах Сполученого Королівства, віддали свої голоси 98,9% виборців [25]. Однак, сьогодні ситуація не настільки однозначна. У 2018 році опитування, проведене компанією Lucid Talk для BBC, показало, що 45% людей у Північній Ірландії хотіли б залишитися у складі Сполученого Королівства, тоді як 42,1% висловились за входження в Ірландію і, відповідно, 12,7% – не визначились [12].

Як уже зазначалось, ключовою датою у історії англо-шотландських відносин став 1999 рік, коли розпочалась автономізація регіону, який у Британії отримав назву «деволюція» (англ. «передача повноважень»). Сьогодні Шотландія має парламент та уряд на чолі із першим міністром. Сучасну політичну реальність в Шотландії творять, в основному, прихильники автономізму та відокремлення [1, с. 286-287].

У Сполученому Королівстві деволюція досягла свого політичного апогею, коли було створено регіональні представницькі органи – Парламент Шотландії (Scottish Parliament) та Національну асамблею Уельсу (National Assembly for Wales), яким від центру було передано низку владних повноважень (передусім були передані компетенції у вирішенні проблем соціального розвитку – освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення тощо). У 2016 році повноваження Парламенту Шотландії відчутно збільшились. Новим законом (Scotland Act 2016) центральний уряд розширив компетенцію Парламенту Шотландії, додавши повноваження щодо обмеження швидкостей руху транспорту та регулювання сфери азартних ігрових автоматів, право встановлення власних податкових ставок, право на регулювання соціального забезпечення, регулювання акцизів на повітряні перевезення та ліцензування індустрії видобутку нафти й газу тощо [16].

Сьогодні Північна Ірландія також має свій парламент (Northern Ireland Assembly) та виконавчий орган (Northern Ireland Executive). До компетенції парламенту входять питання охорони здоров'я, освіти, місцевого управління, житлового будівництва, економічного розвитку, охорони навколишнього середовища, сільського та лісового господарства, спорту та мистецтв. Однак, прийняті акти потребують схвалення королеви [6]. Таким чином, повноваження парламенту Північної Ірландії є більш обмеженими у порівнянні із Парламентом Шотландії, однак це і не дивно, адже у свідомості британців цей регіон завжди залишався «пороховою бочкою» держави.

Політикою деволюції центральна влада блокує політичну інституціоналізацію сепаратизму у регіонах (насамперед у Шотландії та Північній Ірландії) [2, с. 104-105]. Зниження політичної напруги шляхом часткового задоволення вимог політичних еліт регіонів – цей механізм показав себе дієвим у Сполученому Королівстві. Однак, варто пам'ятати, що загальні тенденції у Європейському Союзі до регіоналізації політичних суб'єктів об'єднання значно покращували діалог між центром та регіонами у Сполученому Королівстві. Проте, доволі складно спрогнозувати ефективність такого діалогу у разі зміни зовнішніх обставин.

Парадокс деволюції, як зазначає український дослідник С. Білоножко, полягає у тому, що така політика робить усе більш сумнівною присутність депутатів від Шотландії у Лондоні. Залучення шотландських парламентарів до справ британських та відсутність такої опції у протилежній сторони, на думку автора, ставить під сумнів справедливість даної моделі. У такому випадку, слушно зауважують, що Шотландія своєю самоправністю може блокувати курс центру, при цьому залишаючись повноцінним суб'єктом із усіма доступними благами. У цьому випадку, за правильно розставленими акцентами, ідея проведення наступного референдуму за незалежність Шотландії може отримати більше схвальних відгуків у британському суспільстві [1, с. 287].

Політичні кола Британії сподіваються утримати Шотландію. Саме тому, стараються іти, у межах політики деволюції, на все більші поступки для досягнення компромісу. Професор політології та державної політики університету Стерлінга П. Керні зауважує, що деволюція і надалі буде частиною політичного життя Шотландії, навіть, без становлення незалежності [3, с. 9]. Хоча, результати референдуму 2014 року у Шотландії виявились провальними для індепендентів (55% проголосували проти відокремлення [20]), однак політична кампанія показала усю повноту загрози сецесії регіону. Безпрецедентний розмах кампанії в підтримку відокремлення, яка була розгорнута у медійному просторі Шотландії, мережі інтернет та просто на вулиці вражав. Відбулась різка поляризація суспільства регіону, що є основною небезпекою у питанні сепаратизму, адже відсутність підвалин взаєморозуміння слугує каталізатором політичних конфліктів.

Не може не захоплювати рівень верховенства права, адже навіть за такої поляризації суспільства та незначного відриву рух відокремлення визнав результати та прийняв їх за належне. Алекс Салмонд, шотландський Перший міністр, закликав всіх шотландців прийняти демократичний вердикт народу Шотландії. Референдум став тріумфом демократичного процесу і політичної участі. А. Салмонд подав у відставку, та слушно зауважив: «Для мене, як лідера, час майже закінчився, але для Шотландії кампанія продовжується, і мрія ніколи не помре» [7].

Хоча для прем'єр-міністра, Д. Камерона (2010-2016), референдум у Шотландії став перемогою, однак наступний, не менш претензійний, референдум про вихід Сполученого Королівства із ЄС, – поразкою. Маємо визнати, що результати Brexit поставили більше питань, а ніж дали відповідей. І одне з них – яке майбутнє обере для себе Шотландія та Північна Ірландія?

Шотландці, як відомо, є прихильниками європейської угоди, що продемонстрували навіть результати даного референдуму. Тільки три регіони Сполученого Королівства висловились на користь членства в ЄС: Шотландія, Північна Ірландія та Лондон (рис. 1). Якщо не враховувати столицю, то саме регіони етнічної нестабільності і висловили свою, відмінну від решти держави, думку. Хоча відрив виявився мізерним, однак не можна упустити ймовірності у майбутньому, при збереженні загальних настроїв у державі, об'єднання шотландців уже доволі не тільки етнічної окремішності, але і відмінного бачення політичного шляху розвитку у складі Європи регіонів. Такий розвиток подій є доволі реальним, особливо якщо врахувати довгу історію шотландських референдумів, результати яких постійно збільшують прірву з національною державою. Більше того, Шотландія уже пройшла довгий шлях політизації етнічності, та має власні політичні органи, повноваження яких зростають.

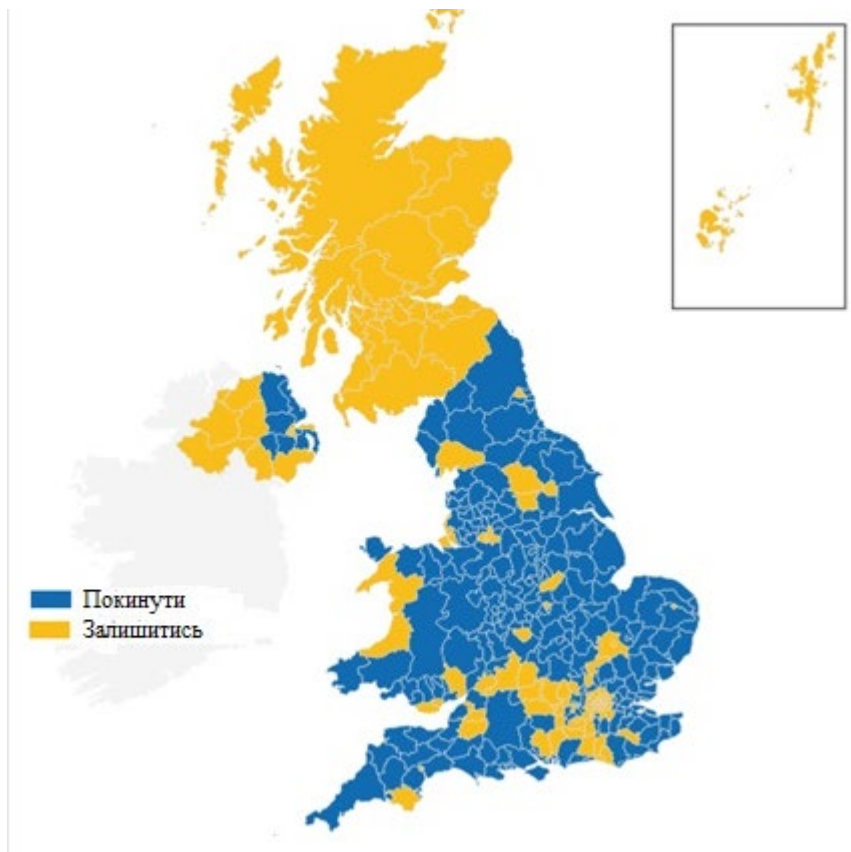

Рис. 1. Результати референдуму щодо членства Сполученого Королівства в ЄС 23 червня 2016 року [11]

Сьогодні у Шотландії беззаперечним лідером у політичному просторі є Шотландська національна партія (SNP). На виборах до Шотландського парламенту у 2016 році ця політична сила здобула переконливу перемогу у 46,5% голосів виборців. Предметно, що Шотландська лейбористська та консервативна партії отримали тільки 22,6% та 22% відповідно [23]. На місцевих виборах в Шотландії у 2017 році SNP знову зайняла перше місце з результатом 32,3% голосів [13].

У Північній Ірландії ситуація дещо відмінна, адже на останніх виборах до місцевого парламенту у 2017 перемогу (28,1%) здобула партія DUP (Democratic Unionist Party), яка ідентифікує себе із британською ідентичністю та виступає противником возз'єднання регіону із Ірландією. Однак, другою у рейтингу партій виявилась радикально налаштована SF (Sinn Fein) із результатом 27,9% [21]. Такий невеликий відрив двох партій з абсолютно відмінним баченням політичного майбутнього регіону говорить про конфронтацію та значну фрагментарність суспільства. Подібного роду конфронтація може спровокувати політичний конфлікт із високим порогом компромісу.

Фрагментарність політичних уподобань у регіонах є вагомим чинником сучасних взаємин із Лондоном та дає центру надію на розпорошення руху незгодних. Така електоральна карта відображає як самоусвідомлення своєї унікальності, так і збереження зв'язку із політичними реаліями Сполученого Королівства. Однак, не варто ігнорувати той факт, що сьогодні найбільш популярна політична сила у Шотландії схиляється до незалежної Шотландії, яка беззаперечно повинна залишитись у ЄС. А друга за популярністю політична сила у Північній Ірландії є частиною загальної ірландської партії та асоціює себе перш за все із Белфастом та Дубліном, а вже потім з Лондоном. Саме тому, після результатів Brexit у 2016 році, центральній владі потрібно всерйоз взяти до уваги категоричне «ні» виходу із ЄС Шотландії та Північної Ірландії.

Сучасний Перший міністр Шотландії та лідер SNP Нікола Стерджен висловила бажання провести новий референдум у 2021 році. Звісно, позиція Даунінг-стріт є незмінною, мовляв, шотландці зробили свій вибір у 2014 році. Однак, лідери шотландських індепендентів незгодні із цим та мотивують свої вимоги результатами Brexit у регіоні. Питання незалежності Шотландії може стати тим буфером, який зупинить Brexit та не дасть усій країні канути у новий період «політики ізоляції». «Ми маємо сьогодні можливість зупинити Brexit для всього Сполученого Королівства – і ми повинні скористатися цією можливістю» – зауважила в одному з інтерв'ю Н. Стерджен [24].

Реакція політичних еліт Північної Ірландії була тотожною. За словами Деклана Кірні (голова партії Шинн Фейн) результати Brexit різко змінили політичні обставини, тому партія буде вимагати проведення референдуму стосовно возз'єднання регіону із Ірландією [22].

Цікаво, що політичні еліти Північної Ірландії висловлювали думки стосовно необхідності спільного обговорення із лідерами Шотландії політичного майбутнього обох суб'єктів Сполученого Королівства. Мартін Макгіннесс, заступник Першого міністра Північної Ірландії та один із лідерів Шинн Фейн (SF), зауважив що «SF буде шукати термінової зустрічі з ірландським урядом, європейськими інституціями, а також, колегами в Шотландії, щоб обговорити майбутні дії в інтересах усіх наших людей» [10]. Такі сподівання передбачували, адже обидва регіони опинились в опозиції до загальнодержавного вердикту населення. Тісна кооперація малоімовірна, адже регіони надто відмінні за багатьма аспектами, однак таку широку коаліцію політичних еліт двох регіонів у питаннях тиску на центральну владу не варто остаточно відкидати із політичних прогнозів щодо переговорів по Brexit.

Згідно із опитуванням Ipsos MORI (King's College London Polling Club) що було проведене у лютому 2019 в Сполученому Королівстві, 36% британців заявили, що хотіли б, щоб Північна Ірландія вирішила залишитися в Королівстві, тоді як 18% вважають за краще, щоб вона приєдналася до Ірландії; ще 36% сказали, що вони не проти, і 9% не ви-

значились [15]. У 2018 подібне опитування проводили Panelbase. Тоді, опитування виявило, що 43% жителів Сполученого Королівства приймуть відокремлення Шотландії, як «частину ціни» Brexit, у порівнянні з 35%, які виступатимуть проти цього, решта 22% – не визначились. Цікаво, що схожі результати було отримано на тотожне запитання щодо Північної Ірландії: 45% – «так»; 31% – «ні»; 24% – «не визначились» (рис. 2) [14].

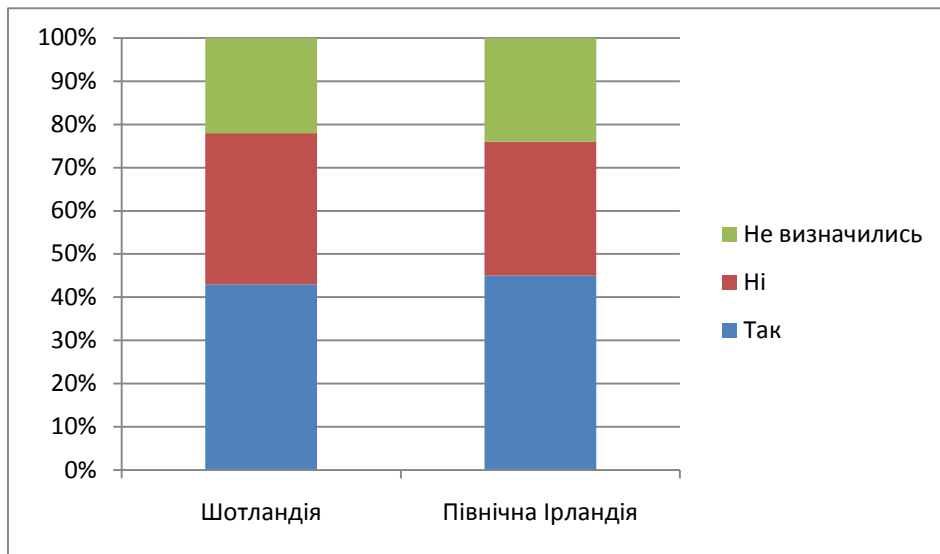

Рис. 2. Результати опитування Panelbase у 2018 році, де було поставлено питання: «Чи приймуть жителі Сполученого Королівства відокремлення Шотландії / Північної Ірландії як «частину ціни» Brexit?» [14]

Сьогоднішня невизначеність із процесом виходу Сполученого Королівства тільки шкодить порозумінню із регіонами ймовірної нестабільності. Експерти озвучують ймовірні втрати держави від розриву із ЄС, однак варто взяти до уваги, що економічна ситуація сьогодні куди краща у Шотландії, у порівнянні із Північною Ірландією. Так, згідно із даними Economic Statistics Centre of Excellence (ESCoE) за перший квартал 2019 року економіка Шотландії зросла на 2%, в той час, як Північна Ірландія змогла досягти зростання на 0,7% (середній показник у Сполученому Королівстві складає 1,5%) (рис. 3) [8]. Північна Ірландія в економічному плані у порівнянні із Шотландією виглядає менш самодостатнім регіоном. Її частка у ВВП Сполученого Королівства, як і темпи зростання, одні з найменших серед регіонів держави. Однак, такі показники аж ніяк не применшують можливості регіону до відокремлення, адже якщо Шотландія орієнтується на модель сецесії (відокремлення із метою створення власної держави), то Північна Ірландія – на ірредентизм, тобто возз'єднання із Ірландією. Саме тому, відсутність економіч-

них мотивів відокремлення не має розглядатись як запобіжник, чи стримуючий елемент, навпаки, у реаліях Північної Ірландії цей фактор взятий на озброєння як ознака «некомфортних умов» господарювання для регіону в межах Сполученого Королівства. Основний аргумент стосується доцільності об'єднання острова, що усуне багато стримуючих нюансів у співпраці обох його частин.

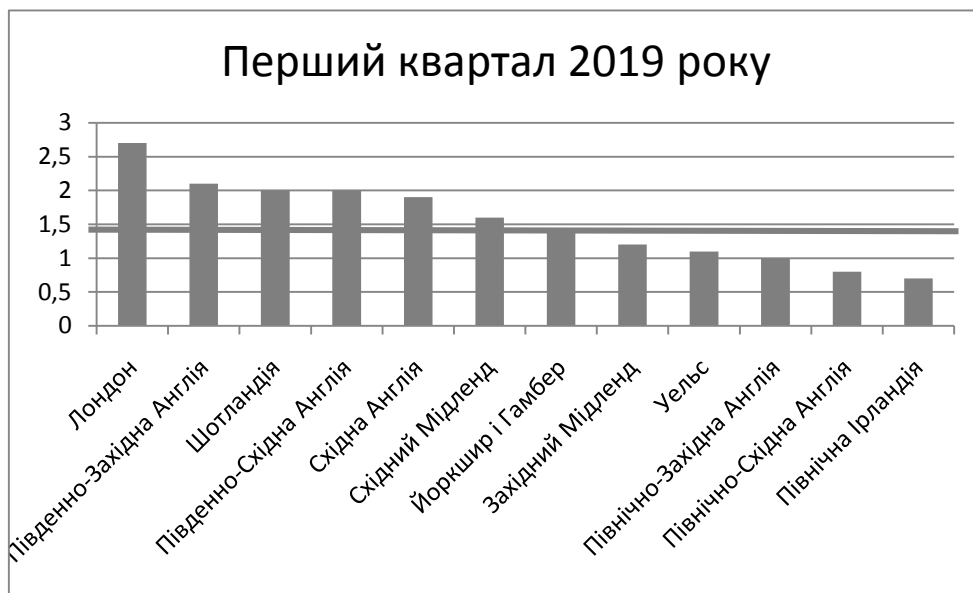

Рис. 3. Зростання економіки Сполученого Королівства за перший квартал 2019 року (за регіонами) у, на основі даних Economic Statistics Centre of Excellence (ESCoE) [8]

Ольстерська проблема постала як складне переплетення етнічного сепаратизму у поєднанні із конфесійним фактором. У Північній Ірландії ситуація завжди характеризувалась, неформально, двосторонньою участю у питанні взаємин із центром. Так, етнічна меншина (ірландці) поділились за конфесійною складовою на протестантів, які в основному були нащадками британських та шотландських колоністів, однак вважають себе ірландцями, та традиційних ірландців-католиків. Така ситуація ускладнює процес консолідації етнічної групи та суттєво підриває можливості політичного об'єднання острова Ірландія. У Шотландії ж конфесійний чинник менш відчутний.

Етнічний сепаратизм Північної Ірландії з самого початку розвивався у дусі ірредентизму, тобто намагання приєднатися до решти Республіки Ірландія. Однак, саме великий вплив, власне, британського населення у регіоні та ірландців-протестантів (нащадків британських колоністів) значною мірою стає на заваді втілення ідей ірландських націоналістів. Близько чверті населення сучасної Північної Ірландії бажає за-

лишити Сполучене Королівство, що є досить невеликим показником для значних зрушень та легітимізації на міжнародній арені. Північна Ірландія, як і Шотландія залишаються складними питаннями сучасної британської політики.

За результатами аналізу політичної ситуації, Шотландія та Північна Ірландія сьогодні залишаються складним питанням внутрішньої та зовнішньої політики Сполученого Королівства. Так, скажімо, сьогодні Шотландії притаманні: високий рівень згуртованості політичних еліт, сприятливе економічне зростання, ріст підтримки ідеї відокремлення, високий рівень легальної політичної самоврядності тощо. Шотландія відзначається особливою активністю по відношенню до питання бачення політичного майбутнього регіону. На референдумі щодо виходу Сполученого Королівства із ЄС Шотландія, також, показала найвищий рівень підтримки союзу. Однак, Північна Ірландія за рядом показників випереджає Шотландію. Так, скажімо, цей регіон відзначається високим рівнем етномовної ідентифікації, нижчий показник конфесійної роздробленості тощо. Наявність довгої історії кровопролитної боротьби за відокремлення та тісних зв'язків із політичними партіями Ірландії вимагають прискіпливої уваги до Ольстеру з боку Лондона.

Отже, сепаратистські тенденції у Сполученому Королівстві проявляються головним чином у двох регіонах – Шотландії та Північній Ірландії. Етнічний сепаратизм ірландців є відмінним за своєю суттю від шотландського. Так, важливу роль в Ольстері відіграє релігійна відмінність між Ірландією (католицькою) та Британією (протестантською), тому етнічна самосвідомість ірландців переплелась із релігійним фанатизмом. Шотландія, також, відзначається певним рівнем роздробленості релігійних вподобань, однак, загалом, шотландська церква згуртовує регіон, вказує на його самобутність та унікальність. Значна фрагментарність поглядів в Північній Ірландії є стримуючим елементом до відокремлення регіону, адже слугує бар'єром до досягнення необхідного рівня згуртованості та внутрішнього порозуміння. Чого не скажеш про Шотландію, адже процес деволюції, тут, розширює повноваження автономії регіону з кожним роком. Шотландці, як і ольстерці, висловлюють зовсім інші думки стосовно майбутнього політичного та економічного розвитку власних регіонів, а ніж центр, що у поєднанні із високим рівнем політизації етнічності створює ризик їх відокремлення. Таким чином, результати проведеного аналізу стверджують про підвищений рівень небезпеки відокремлення, в першу чергу, Шотландії. Однак, зауважимо, що у питанні політичної інституціоналізації сепаратизму у Шотландії та Північній Ірландії, сьогодні вирішальну роль відіграють активність політичних еліт регіонів. Саме тому, мінімальний поріг переваги тільки підкреслює серйозність ситуації та обумовлює потребу негайної уваги до Шотландії та Північної Ірландії з боку Лондона.

Література

1. Білоножко С. Англо-шотландські відносини: деволуція замість федерації / С. Білоножко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – №35. – С. 286-289.
2. Козак Т. Соціальний контекст регіональної політики у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії / Т. Козак // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2012. – №31. – С. 104-110.
3. Cairney P. The scottish political system since devolution: from new politics to the new scottish governmen. – Charlottesville, USA, 2011. – 278p.
4. Roehner B. Separatism and disintegration: a comparative in vestigation. LPTHE, University of Paris (Pierre and Marie Curie), 2016. – 368p.
5. Salmond A. *The Dream Shall Never Die: 100 Days That Changed Scotland Forever*. – London, 2015. – 272p.
6. Act Northern Ireland 2016 [Electronic Resource]. – Access Mode: <http://www.legislation.gov.uk/niu/2016/30/contents>
7. Alex Salmond quits after dream of independence gets crushed [Electronic Resource] // The Washington Post. – Access Mode: https://www.washingtonpost.com/world/alex-salmond-quits-after-dream-of-independence-gets-crushed/2014/09/19/cf10ea4b-23e4-42dc-84eb-ff9f02b848ea_story.html?noredirect=on&utm_term=.b2b425c438d6
8. Differences in economic growth across the UK remained substantial in the year to Q1 2019 [Electronic Resource] //Economic Statistics Centre of Excellence. – Access Mode: <https://www.escoe.ac.uk/differences-in-economic-growth-across-uk-remained-substantial/>
9. EU Referendum: Brexit Vote Results – Bloomberg [Electronic Resource]. – Access Mode: <https://www.bloomberg.com/graphics/2016-brexit-referendum/>
10. EU referendum: Northern Ireland votes to Remain [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland>
11. EU referendum: The result in maps and charts [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028>
12. Fewer NI people feel British than other UK regions – survey [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-northern>
13. Full Scottish council lection results published [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland>
14. Nations Overboard [Electronic Resource] // Rev. Stuart Campbell. – Access Mode: <https://wingoverscotland.com/nations-overboard/>
15. One in three Britons would mind if Northern Ireland voted to leave the UK, poll finds [Electronic Resource] // Ipsos MORI. – Access Mode: <https://www.ipsos.com/ipsos-mori/en-uk/one-three-britons-would-mind-if-northern-ireland-voted-leave-uk-poll-finds>
16. Scotland Act 2016 [Electronic Resource]. – Access Mode: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/11/contents>
17. Scots don't support a second independence referendum [Electronic Resource] // You Gov. – Access Mode: <https://yougov.co.uk/news/2016/09/01/>

18. Scottish independence referendum – Results [Electronic Resource] // BBC [18 September 2014]. – Access Mode: <http://www.bbc.com/news/events/scotland-decides/results>
  19. Scottish independence: Yes vote climbs to 49% [Electronic Resource] // You Gov. – Access Mode: <https://yougov.co.uk/topics/politics/articles-reports/2019/04/27/scottish-independence-yes-vote-climbs-49>
  20. Scottish referendum: Scotland votes 'No' to independence [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-2019-04-27>
  21. Sinn Fein close gap on DUP [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/election/ni2017/results>
  22. Sinn Fein says British vote to leave EU intensifies case for united Ireland vote [Electronic Resource] // Reuters. – Access Mode: <https://www.reuters.com/article/us-britain-eu-nireland-sinnfein>
  23. SNP celebrate victory in Scotland [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/election/2016/scotland/results>
  24. Sturgeon wants Scottish independence referendum by 2021 [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-2019-04-27>
  25. 1973: Northern Ireland votes for union [Electronic Resource] // BBC. – Access Mode: <http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/march/9/new>
- Стаття надійшла до редакційної колегії 12.12.2019 р.
Рекомендовано до друку д. політ. н., професором **Монолатієм І.С.**,
д. політ. н., професором **Полярковою Т.К.** (Київ).*

THE POLITICAL FUTURE OF SCOTLAND AND NORTHERN IRELAND. TWO WAYS – ONE CHOICE?

M. A. Mosora

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University;
76025, Ivano-Frankivsk, Shevchenko Str., 57;
ph.: 38(096)43-40-284; e-mail: mosoramihajlo@gmail.com*

The article analyzes the features of the politicization of the Scotland and Northern Ireland at the present stage. The basic identifiers for the communities in these regions are revealed. The important role of devolution policy in the political relations of the Center with regions in the United Kingdom is justified. Emphasis is placed on the exceptional importance of Brexit in the context of strengthening the separation of the Scotland and Northern Ireland. It is marked common and distinctive features of both regions in the vision of the political future. The current state of the factors contributing to separatism in both regions is compared. Estimates of the likelihood of increased separation movements in the Scotland and Northern Ireland in the future are given.

Key words: *separatism, devolution, irredentism, secession, Brexit, Scotland, Northern Ireland, United Kingdom, EU.*